

Interreg
EUROPESE UNIE
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

10 jaar Vlaams-Nederlandse samenwerking rond waterstof: ervaringen en perspectieven

Adwin Martens
WaterstofNet

Den Bosch, 14 november 2019

Waterstof is 'hot' in 2019

Tegen 2030 zou de prijs van groene waterstof tot 80 procent dalen. Daardoor kan het een sleutelrol spelen in het klimaatneutraal maken van moeilijk te vergroenen sectoren.

TOKIO 2020: DE SPELEN VAN DE WATERSTOF

Steden op waterstof? Zuid-Korea wil er drie in 2022

Bosch zet vol in op waterstof

26 oktober 2019

Het is niet algemeen bekend, maar België is al een wereldspeler in de waterstofeconomie

Ecologie / Rijden op waterstof: onze ervaringen

De brandstofcelauto lijkt de voordelen van de elektrische auto te combineren met die van verbrandingsmotoren: stil, weinig CO2 en een volle tank in maximum 5 minuten. Dit is onze ervaringen.

Proef met waterstoffrein tussen Groningen en Leeuwarden begint volgend jaar

Nieuwe zonnepanelen produceren direct groene waterstof

Waterstof was 'cool/koel' in 2009

- Few buses, no car to buy, no forklifts, no (public) hydrogen refuellingstations
- Research institutes are scaling down activities on hydrogen
- Policy documents in the Netherlands:
  - THE source of hydrogen will be natural gas (don't do electrolyses)
  - South-Netherlands is no focus area for hydrogen
- Policy-documents in Flanders:
  - "hydrogen" not mentioned
- Large interest in batteries
- Europe acting on and investing in hydrogen: FCH-JU: > 1 billion euro
- Almost no regional interest/plans for hydrogen,.... Only one cross-border plan in 2008 under development

1 plan: Waterstofregio (Interreg VI-NI)

- Realise projects:
  - 2 hydrogen refuelling stations, one in South-Netherland, one in Flanders
  - 1 MW fuelcell plant on byproduct hydrogen
  - demonstration with bus
  - demonstration with garbage truck
  - demonstration with heftruck
  - demonstration on maritime application
  - develop an ecosystem on hydrogen for Flanders/South-Netherlands
- Budget: 14 million euro
- Start-up WaterstofNet as coördinator of Waterstofregio

Results Interreg

Lessons learned:

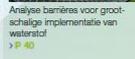
- No rocket-science, but not that easy
- Projects realized with key-components from Flanders/Netherlands
- You need to build experience by doing
- Technology is just 1 part of the challenge
  - Give equal attention to: permitting, homologation, demonstrations, end users
- Cooperate with companies with power/drive/endurance
- Manage expectations.... Scale up step by step

Projects generate projects

WaterstofNet

2009 - 2012	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 - 2020
 <p>Bouw tankstation Hale > P 8</p>	 <p>Windenergie, waterstof, heftruck en smart grid > P 9 & 35</p>	 <p>Demonstratie van 14 brandstofbussen in 4 Europese steden > P 29</p>	 <p>Auto op waterstof bij WaterstofNet > P 18</p>	 <p>Implementatie van waterstofvoertuigen en waterstoffrankstations op grote schaal > P 19</p>	 <p>Indoor tanken voor heftruck en uitbreiding naar publiek tankstation > P 10</p>	 <p>8 waterstoffrankstations in de Benelux > P 15</p>	 <p>Demonstratie van 15 vuilniswagens op waterstof in 6 regio's in Europa > P 24</p>
 <p>Strategische visie voor kansen van waterstof in de Noordzee-regio > P 36</p>	 <p>Demonstratie heftrucks op waterstof > P 21</p>	 <p>Bouw tankstation Helmond > P 11</p>	 <p>Roadmap waterstof-infrastructuur België > P 37</p>	 <p>Demonstratie van 2 vuilniswagens op waterstof in 10 Europese steden > P 23</p>	 <p>Uitbreiding tankstation Helmond > P 12</p>	 <p>80 auto's op waterstof in de Benelux > P 20</p>	 <p>Demonstratie van 16 vrachtwagens op waterstof > P 27</p>
 <p>Ombouw vuilniswagen naar waterstof > P 22</p>	 <p>Bus met range extender op waterstof > P 29</p>	 <p>Roadmap-studie power-to-gas > P 38</p>	 <p>Roadmap-studie power-to-gas > P 38</p>	 <p>Demonstratie van 20 waterstoffbussen in 5 Europese steden > P 20</p>	 <p>Mobiel waterstoffrankstation > P 13</p>	 <p>Ombouw 27 ton vrachtwagen naar waterstof > P 26</p>	 <p>Demonstratie van 3 vaartuigen op waterstof en waterstoffbunkering > P 33</p>
 <p>1 MW brandstofcelplant op methanol > P 34</p>	 <p>Sloop op Waterstof > P 32</p>			 <p>Ontwikkeling en bouw van 2 waterstoffrankstations in Wijk en Eindhoven > P 14</p>	 <p>Analyse barrières voor grootschalige implementatie van waterstof > P 40</p>	 <p>Potentiële studie voor groene waterstof > P 41</p>	 <p>Ambitieus samenwerking tussen de Vlaamse en Nederlandse havens rond waterstof > P 39</p>
				 <p>Uitbreiding elektrische truck met waterstof range extender > P 25</p>	 <p>Certificering groene waterstof > P 42</p>	 <p>Slim batterij en waterstof geïntegreerd energie-opslag systeem voor zonne-energie > P 44</p>	 <p>Grootschalige waterstoffproductie in een havenomgeving > P 43</p>
				 <p>Demonstratie van 2 gelede bussen op waterstof > P 31</p>	 <p>Industriecluster rond power-to-gas > P 48</p>	 <p>Uitwerken van gezamenlijke energiedoelen voor de reductie van Broeikasgassen > P 45</p>	 <p>Uitwerken van gezamenlijke energiedoelen voor de reductie van Broeikasgassen > P 45</p>

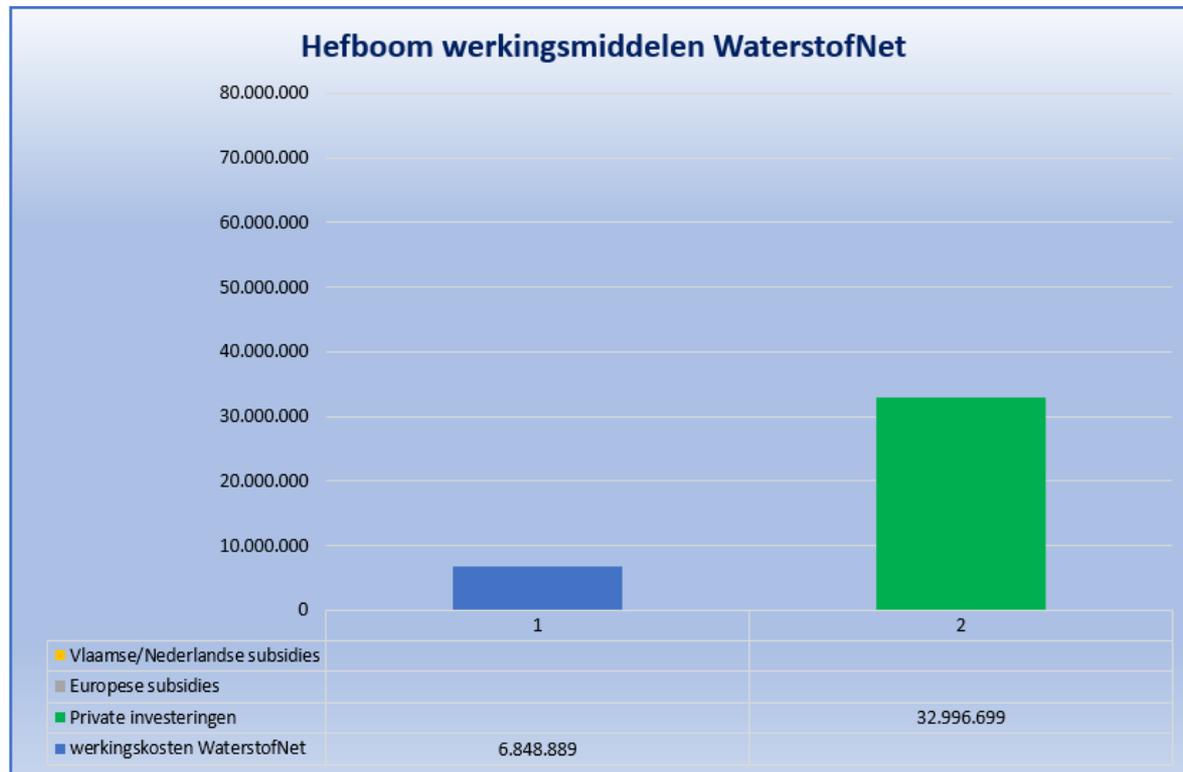
Hydrogen refuelling infrastructure

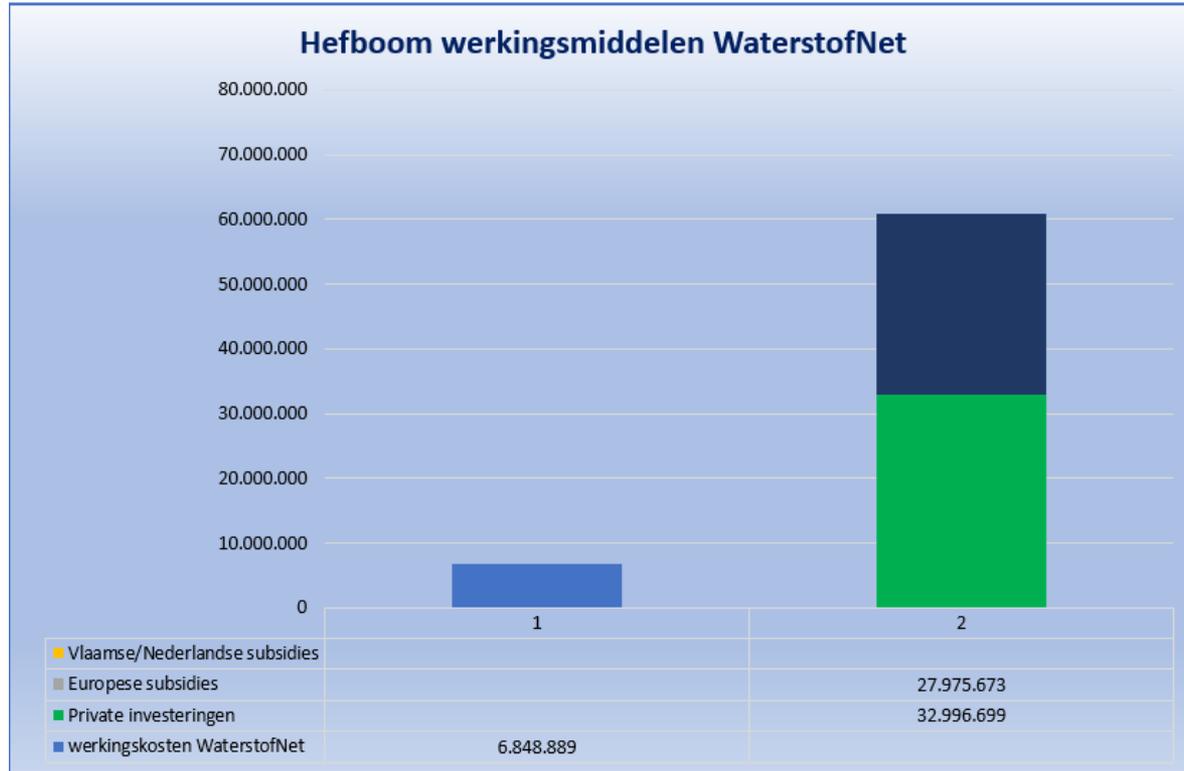

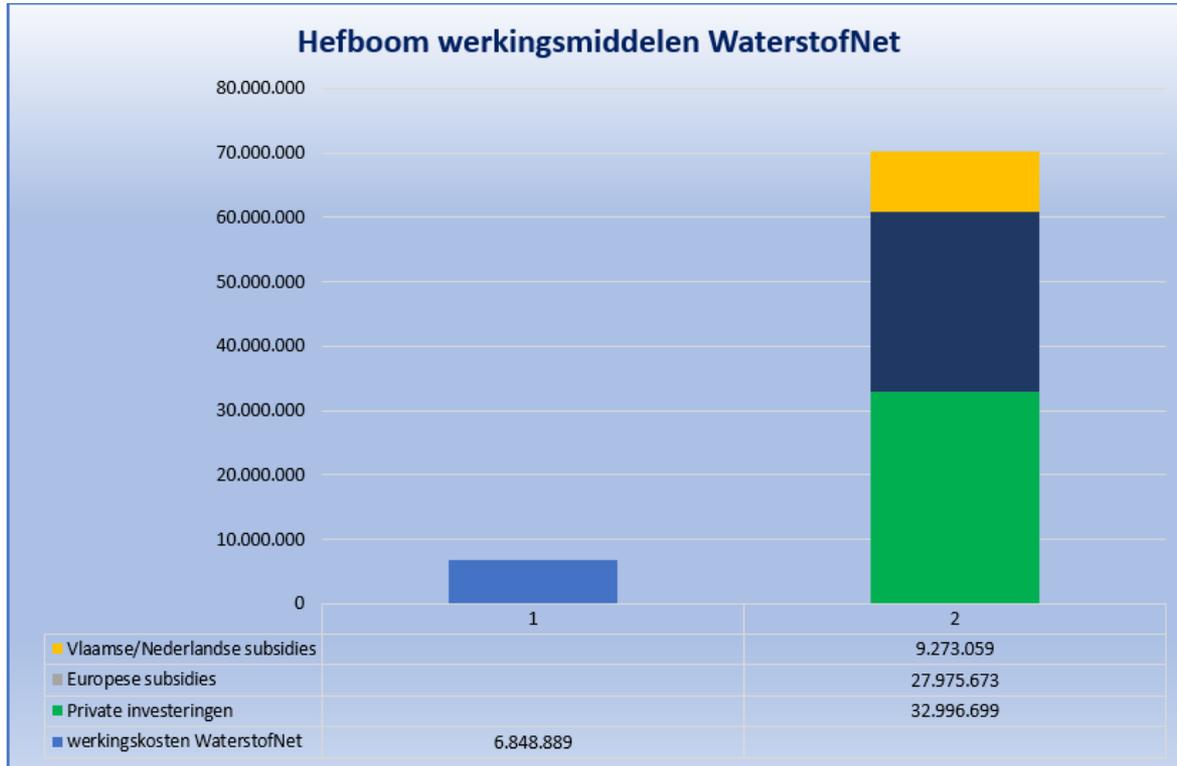
OVERZICHT WATERSTOFTANKSTATIONS BENELUX

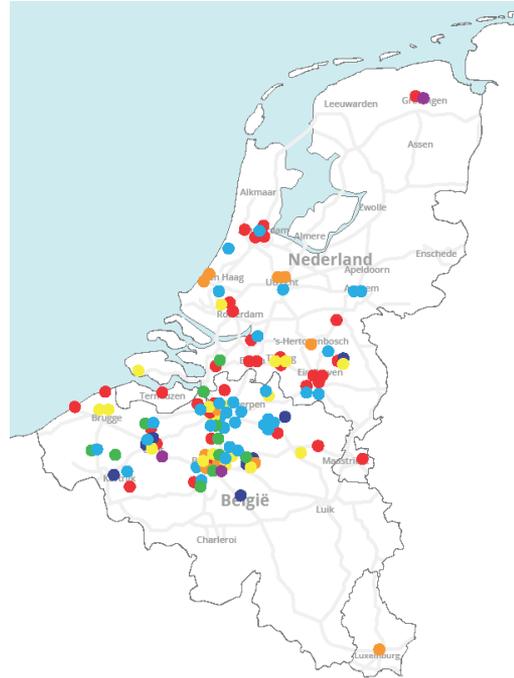

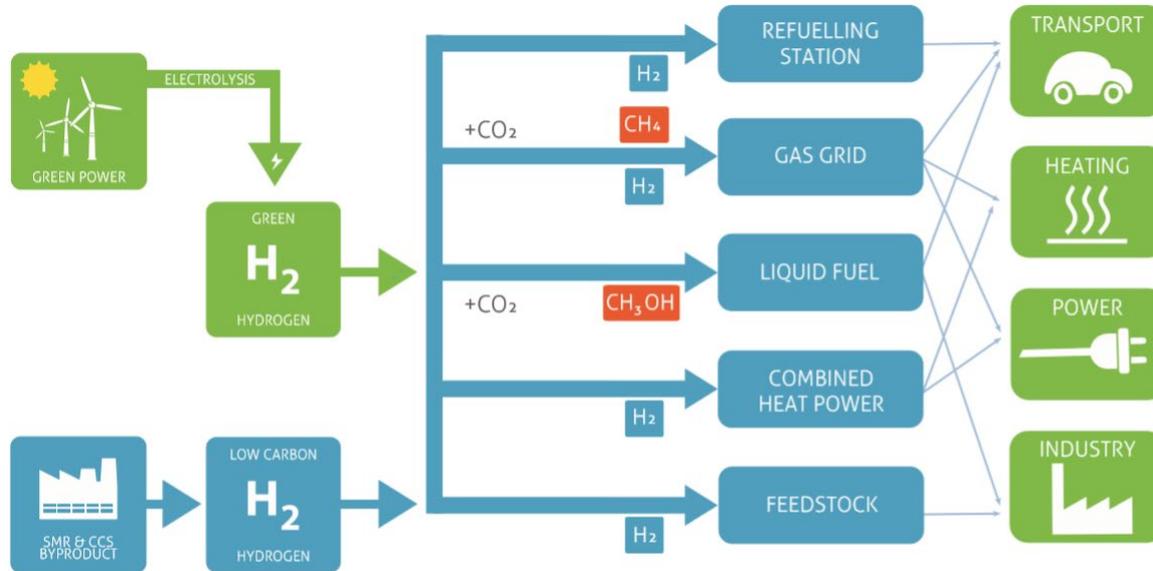

An ecosystem of project-partners

From “focus mobility” to “focus energy-transition”

Polders Investeringsfonds nv
Antwerpse douane investeringssociëteit

Cluster POWER-to-GAS – value chain

Aspiravi
COALMINE PROJECTS (CPM) B.V.

COLRUYT GROUP

luminus

Eneco

ENGIE

Polders Investeringsfonds nv
Antwerpse duurzame investeringsmaatschappij

suez

TERRANOVA SOLAR

fluvius.
Tot bij u

FLUXYS

AGFA Agfa

Air Liquide
creative oxygen

ANGLO BELGIAN CORPORATION
We power your future

Atlas Copco

borit

ENW
in power solutions

the green wave

www.vanwingen.be

INFRABEL
Right On Track

HYDROGENICS
SHIFT POWER | ENERGIZE YOUR WORLD

NIPPON GASES
The Gas Professionals

OP
PLASTIC OMNIUM

OCAS

SIEMENS
Ingenuity for life

CR remeha

SOLENCO POWER

umicore
imagine a better life

DENYS
www.denys.com

DEME
Dredging, Environmental & Marine Engineering

FARYS

POM
multi work van West-standaarden

Port of Antwerp

TRACTEBEL

ENGIE

PORT OF ZEEBRUGGE

Oiltanking

WaterstofNet

PMV
DOE- EN DURFBEDRIJF

CMB

Etrucks europe

HYUNDAI
NEW THINKING. NEW POSSIBILITIES.

PITPOINT
CLEAN FUELS

Q8

Shipit
Multimodal Logistics

TOYOTA

VDL
BUS & COACH

VANHOOL

Roadmap: focus on 2020 – 2030 - 2050

WaterstofNet

Eindgebruikers H2 of afgeleiden

	2018	2019	2020	2021	2025	2030	2050
Auto's	20 auto's 2 HRS 700 bar	100 auto's 5 HRS 700 bar	1000 auto's 20 HRS 700 bar		5.000 auto's 50 HRS	30.000 auto's 100 HRS	1.000.000 auto's 500 HRS
Bussen			20 bussen, 1 stelplaats, 1HRS 350 bars		100 bussen 5 stelplaatsen 5 HRS 350 bars	300 bussen 10 stelplaatsen 10 HRS 350 bars	900 bussen 30 stelplaatsen 30 HRS 350 bars
Vrachtwagens	2 trucks (27-40t)		5 trucks		250 trucks	3.000 trucks	30.000 trucks
Vuilniswageng	2 Vuilniswageng		15 Vuilniswageng			100 Vuilniswageng	500 Vuilniswageng
Treinen					1 Trein	1 Traject	4 Trajecten
Boot	1 CMB	2 veerboten		2 binnenvaart			50 binnenvaart
Industrie			2 ktong H2		15 ktong H2		75 kton H2
Chemie	Methanol 1,3kton H2				ktong H2		kton H2
Staal					Pilot		???
Warmte industrie					WKK/ gasturbine	55 kton	265 kton
Warmte gebouwen			Injectie aardgasnet	WKK op H2	Waterstofnetwerk in wijk		20kton
Elektriciteits productie	Gascentrale op H2						???

pilotproject   opschaling   commercieel

Green Octopus

Region Flanders-South-Netherlands shows results

- Hydrogen Refuelling stations
- Cars
- Forklifts
- Buses
- Garbage trucks
- Trucks
- smart grid application

No other European region has the combination of these applications, mostly produced in our region itself

New regional activities under development

WaterstofNet will focus on the next steps

- hydrogen infrastructure in Flanders/Netherlands/Benelux
- heavy-duty applications on hydrogen
- hydrogen hubs in different sectors
- regional hydrogen industry platform (47 +...)
- connect projects on hydrogen in ports/infrastructure/endusers/...
- scale-up projects/programmes in line with industry/endusers/governments

WaterstofNet “Dream team”

Adwin Martens
directeur

+32 (0)499 54 67 82
adwin.martens@waterstofnet.eu

Liesbet Vanhoof
communicatie

+32 (0)486 40 56 53
liesbet.vanhoof@waterstofnet.eu

Guy Ruts
financiën

+32 (0)478 98 22 30
guy.ruts@waterstofnet.eu

Wouter van der Laak
heavy-duty

+31 (0)6 209 43 104

t.eu

Isabel François
power-to-gas

+ 32 (0)478 98 21 40
isabel.francois@waterstofnet.eu

Stefan Neis
infrastructuur en
demonstraties

+32 (0)499 73 83 60
stefan.neis@waterstofnet.eu

Liesbet Van der Flaes
communicatie

+32 (0)484 12 15 99
liesbet.vanderflaes@waterstofnet.eu

Michel Honselaar
analyse

+31 (0)634 06 00 11
michel.honselaar@waterstofnet.eu

Jan Vliegen
strategie

+32 (0)475 68 74 75
jan.vliegen@waterstofnet.eu

Yannick Van den Broeck
power-to-gas

+32 (0)474 24 72 61
yannick.vandenbroeck@waterstofnet.eu

Invitation to you to be part of the next steps

Interreg
EUROPESE UNIE
Vlaanderen-Nederland
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling